NUORTEN TIEDEAKATEMIA

Svenska kulturfonden

Opas tutkijoille: tiedeviestintää ruotsiksi

Anna Svenn

RUOTSIN KIELI tarjoaa tutkijalle mahdollisuuden tavoittaa uusia yleisöjä, osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja viestiä tutkimuksestaan myös ruotsiksi. Monelle tutkijalle ruotsin käyttäminen voi kuitenkin tuntua haastavalta, etenkin jos kieltä ei ole käyttänyt aktiivisesti opintojen, työn tai arjen yhteydessä. Aloittaminen saattaa tuntua hankalalta, vaikka kiinnostusta ja halua olisi.

Olemme pohtineet Tutkija Tavattavissa -toiminnassa, miten voisimme kannustaa tutkijoita käyttämään ruotsin kieltä. Alkukeväällä toteutimme kyselyn Tutkija Tavattavissa -verkoston jäsenille, ja vastauksissa nousi esiin selkeä kiinnostus ruotsin harjoittelua kohtaan. Samalla kävi ilmi, että monelle kynnys osallistua ruotsinkielisiin keskusteluihin tuntuu vielä korkealta, ja ruotsia haluttaisiin harjoitella ensin itsenäisesti omassa tahdissa. Useat vastaajat kertoivat, että kiinnostusta ja motivaatiota löytyy, mutta puhuminen jännittää tai aikaa harjoittelulle on vaikea löytää.

Kyselyn perusteella suhtautuminen ruotsiin on kuitenkin pääosin myönteistä. Monia motivoi mahdollisuus käyttää kieltä arjen tilanteissa, kehittää ammatillista osaamistaan sekä hyödyntää ruotsia esimerkiksi tutkijavierailuissa, tiedeviestinnässä tai tutkijavaihdossa. Vastauksissa nousi esiin myös tarve tutkimus- ja työelämäkontekstiin liittyvälle kielitaidolle, kuten tieteelliselle sanastolle, esitelmien pitämiselle ja erilaisille vuorovaikutustilanteille.

Kiinnostus ruotsinkielistä tiedeviestintää käsittelevää opasta kohtaan oli kyselyssä selvästi nähtävissä. Tämä opas on laadittu vastaamaan juuri tähän tarpeeseen. Tavoitteena ei ole täydellinen kielitaito, vaan rohkeus käyttää kieltä ja löytää itselle sopivia tapoja harjoitella. Yhdelle luontevinta voi olla itsenäinen eteneminen pienin askelin, toiselle taas kielen käyttäminen erilaisissa kohtaamisissa ja keskusteluissa. Tärkeintä on löytää sellainen tapa, joka tuntuu omalta.

Oppaaseen on koottu käytännönläheisiä vinkkejä ruotsin harjoitteluun sekä tieteenfilosofi **Teemu Larin** kokemuksia ruotsin käyttämisestä Ruotsissa työskentelyn aikana. Toivomme, että opas rohkaisee käyttämään ruotsia osana tutkijan arkea ja muistuttaa, ettei kielen tarvitse olla täydellistä, jotta sitä voi käyttää.

1. Aloita pienestä: ruotsi osaksi arkea

- Ruotsin kieli kehittyy parhaiten, kun sitä käyttää säännöllisesti myös työn ulkopuolella.
- Etsi kielikaveri, jonka kanssa voit harjoitella ruotsia esimerkiksi kerran viikossa.
- Osallistu korkeakoulujen tai opistojen kielikursseille.
- Katso ruotsinkielisiä sarjoja tai elokuvia ruotsinkielisellä tekstityksellä.
- Lue ruotsinkielisiä uutisia (esim. Svenska Yle) tai selkokielisiä uutisia (esim. Lätta bladet).
- Kuuntele Ylen ruotsinkielisiä uutisia tai podcasteja, esimerkiksi Yle Arenan ja Yle Nyheter på lätt svenska, jossa kerrotaan päivän uutiset helpolla ruotsin kielellä muutamassa minuutissa. Ruotsinkieliset tiede- ja tutkimuspodcastit ovat myös hyvä tapa harjoitella kieltä ja samalla kuulla, miten tutkimuksesta ja tutkijan työstä puhutaan ruotsiksi. Esimerkiksi Uppsalan yliopiston Forskarpodden ja Sveriges Radion Vetenskapsradion tarjoavat mahdollisuuden kuulla, miten tutkimuksesta ja tutkijoiden työstä puhutaan ruotsiksi. Myös Vetenskapsrådetin För en klokare värld -podcastissa on jaksoja tutkimusviestinnästä.
- Seuraa sosiaalisessa mediassa ruotsinkielisiä tilejä, jotka kiinnostavat sinua, esimerkiksi tutkijoita, uutisia tai muita aiheita.
- Käy ruotsinkielisessä teatterissa tai harrasta jotain ruotsin kielellä. Joissakin teattereissa on myös suomenkieliset tekstitykset.
- Voit myös hyödyntää kielten oppimiseen tarkoitettuja sovelluksia ja pelejä, kuten Duolingoa. Ne voivat olla helppo tapa harjoitella sanastoa ja pitää ruotsia säännöllisesti mukana arjessa. Pelien ja sovellusten varaan ei kuitenkaan kannata jättää koko kielenoppimista, vaan niitä kannattaa täydentää kuuntelemisella, lukemisella ja ennen kaikkea kielen käyttämisellä oikeissa tilanteissa.

2. Kytke ruotsi omaan työhösi

- Ruotsi muuttuu helpommaksi, kun se liittyy suoraan omaan työhön ja toistuviin tilanteisiin.
- Etsi ja lue oman alasi ruotsinkielisiä tutkimuksia.
- Lue säännöllisesti myös muita ruotsinkielisiä tiede- ja asiantuntijatekstejä.
- Pyri osallistumaan osin tai kokonaan ruotsinkielisiin seminaareihin ja konferenssiehin.
- Valmistele valmiita fraaseja toistuviin tilanteisiin.
- Harjoittele omasta tutkimuksestasi puhumista ruotsiksi.

Ruotsin käyttö tutkimustyössä ei myöskään vaadi suuria muutoksia heti:

- Aloita tutuista ja toistuvista tilanteista.
- Käytä ruotsia esimerkiksi työsähköposteissa, esittelyissä ja kohtaamisissa.
- Hyväksy keskeneräisyys, tärkeintä on tulla ymmärretyksi.

3. Tutkija Tavattavissa -vierailut ja kohtaamiset nuorten kanssa

- Tutkija Tavattavissa -palvelun kautta voi harjoitella ruotsia aidossa vuorovaikutuksessa opettajien ja oppilaiden kanssa.
- Koska opettaja toimittaa oppilaiden kysymykset etukäteen, vierailuun on helppo valmistautua ja se tarjoaa erityisen hyvän tavan harjoitella opiskelijoiden kohtaamista ruotsiksi.
- Haasteen voi ottaa vastaan myös silloin, kun oma ruotsin kielen taito tuntuu epävarmalta. Jos haluat kokeilla vierailua ruotsiksi, muista ilmoittaa siitä Tutkija tavattavissa -palvelun koordinaattorille, jotta ruotsi voidaan lisätä rekisteriin vierailukieleksi.
- Jos koet epävarmuutta ammattisanaston suhteen, laadi ennen vierailua noin 10 sanan tukisanasto ja koeta rakentaa ”tutkimuksesi tarina” niiden ympärille.
- Oppilaiden kanssa ilmapiiri on usein rento ja kannustava.
- Voit pyytää oppilailta/opiskelijoilta kysymyksiä vierailun aikana chatin kautta, mikäli kuullun ymmärtäminen ei ole yhtä vahva kuin luetun ymmärtäminen. Tämä myös antaa sinulle hieman lisäaikaa prosessoida kysymyksiä.
- Ymmärrettävä viesti ja toimiva vuorovaikutus ovat tärkeämpiä kuin kieliopillinen täydellisyys.
- Oppilaiden palautteessa korostuu usein asiantuntemuksen arvostus sekä se, että tutkija uskaltaa puhua myös ruotsiksi.
- Tilanteet vahvistavat sekä itsevarmuutta että esiintymistaitoja ruotsiksi.

4. Kirjoittaminen ja julkaiseminen

- Kirjoittaminen on tehokas tapa kehittää kielitaitoa.
- Esimerkiksi *Mene ja tiedä* -lehti tarjoaa mahdollisuuden kirjoittaa ruotsiksi ja saada tukea ruotsinkielisen tekstin editointiin. Myös tekstin käännösprosessi voi olla opettavainen tapa kehittää omaa ruotsia: käännöksen ja editoinnin yhteydessä voi huomata, miten oman alan käsitteitä ja ilmaisuja käytetään ruotsiksi.
- Moni työpaikka arvostaa kaksikielistä osaamista: *Mene ja tiedä* -lehti tarjoaa hyvän alustan osoittaa omaa kielitaitoa ulospäin.
- Myös muut alustat voivat tarjota mahdollisuuksia kirjoittamiseen ruotsiksi. Voit esimerkiksi kirjoittaa kerran kuukaudessa lyhyen postauksen Blueskyhin tai Threadsiin ruotsiksi. Säännöllinen, lyhyt kirjoitusharjoitus auttaa pitämään kielen aktiivisena ja madaltaa kynnystä käyttää ruotsia.
- Kirjoittaminen kehittää sekä tiedeviestintää että kielitaitoa samanaikaisesti.

5. Epävarmuus kuuluu oppimiseen

- Ruotsin käyttö voi tuntua epävarmalta tai jännittävältä. Se on täysin luonnollista ja osa oppimisprosessia.
- Kielitaito kehittyy vähitellen käytön kautta.
- Kannustava ja turvallinen työyhteisö auttaa madaltamaan kynnystä käyttää ruotsia.
- Tavoitteena on ymmärrettävä viesti, ei täydellisyys.

6. Tutkijavaihto Ruotsissa: mahdollisuus kehittää kielitaitoa

- Tutkijavaihto voi olla tehokas tapa vahvistaa ruotsia.
- Mahdollista sekä tohtorikoulutuksen aikana että väitöksen jälkeen.
- Useissa tutkimushankkeissa on yhteistyöyliopistoja, joiden kautta vaihto voi toteutua.

Kuva: Aleksi Kylmälahti

Tutkija tavattavissa -palvelun kautta toteutetut vierailut tarjoavat matalan kynnyksen harjoitella ruotsia aidossa vuorovaikutuksessa.

Filosofi Teemu Lari työskentelee vierailevana tutkijana Tukholman yliopistossa.

Tutkijakokemus Tukholmasta: ”Kannattaa kokeilla, miten se onnistuu”

KOULUSSA OPITTU RUOTSI voi tuntua unohtuneen, jos sitä ei ole vuosiin tarvinnut käyttää. Tukholman yliopistossa projektirahoituksella työskentelevän tieteenfilosofi **Teemu Larin** mukaan oma kielitaito voi olla parempi kuin itse uskoo. Sen huomaa vasta, kun uskaltaa alkaa puhua.

Lari aloitti Tukholman yliopistossa helmikuussa 2026. Ruotsi oli hänelle ennestään tuttu koulukieli, mutta koulun jälkeen sitä ei ole tullut käytettyä. Tukholmaan päätyminen oli monen tekijän summa, alun perin suunnitelmissa oli Lundin yliopisto. Tutkimustyössä ruotsia ei tarvita. Tutkimuksen pääkieli on englanti, kuten monilla kansainvälisillä kollegoillakin. Ruotsi tulee vastaan ennen kaikkea vapaa-ajalla.

– Englantia käytän edelleen enemmän, mutta ruotsin kielestä on vapaa-ajalla hyötyä. Kuuntelen uutisia, käyn small talk -keskusteluita ja käytän ruotsia esimerkiksi viranomaisviestinnässä. Jos hakisin opetustehtäviin, paikallinen kielitaito olisi tietysti arvokasta.

Ihmiset ymmärtävät, vaikka kieli ei olisi täydellistä

Aluksi ruotsin puhuminen jännitti. Tukholmassa Lari on huomannut, ettei oman kielitaidon tarvitse olla täydellinen, jotta keskustelu onnistuu.

– Vajaalla kielitaidolla puhuessa saattaa olettaa, että se haittaa toisen ymmärtämistä. Ihmiset ymmärtävät kuitenkin yllättävän hyvin mitä tarkoitan, vaikka kielioppi olisi niin ja näin tai sanavalinnat vähän kömpelöitä.

Kokemus on saanut Larin myös kyseenalaistamaan omaa ennakkokäsitystään kielitaidostaan.

– Voi olla ikään kuin ennakkoluuloja omaa kielitaitoa kohtaan. Voi kuvitella, ettei osaa, vaikka itse asiassa ei ole kunnolla kokeillut.

Puolen vuoden aikana kynnys käyttää ruotsia on madaltunut. Puhuminen on helpottunut ennen kaikkea käytön kautta.

– Jos alat käyttää kieltä ja käydä keskustelua ruotsiksi, ensimmäinen kokemus ei välttämättä kerro vielä kielitaidostasi. Kun vähän totuttelee puhumaan ruotsia, pääsee yli alkupaniikista ja alkaa rauhoittua.

Ruotsiin lähtijän kannattaa totutella kieleen jo etukäteen

Pohtiessaan mitä olisi voinut tehdä toisin ennen Tukholmaan lähtöä, Lari kertoo, että ruotsia olisi voinut aktivoida enemmän jo Suomessa. Erityisesti kuunneltavasta ja helposti luettavasta materiaalista olisi ollut hyötyä. Podcastit, uutiset, äänikirjat ja selkoruotsiksi olevat tekstit tarjoavat matalan kynnyksen tapoja harjoitella kieltä.

Ruotsiin muuttavan suomalaisen kannattaa myös totutella riikinruotsiin jo ennen lähtöä, sillä sen ääntäminen ja puheen rytmi voivat aluksi kuulostaa erilaisilta kuin Suomessa kuultu ruotsi.

– Riikinruotsi vaati totuttelua. Kieliympäristö oli yllättävän erilainen kouluruotsiin verrattuna. Erot ovat pieniä, mutta kieli kuulostaa erilaiselta.

Samalla Tukholmassa on tullut vastaan positiivinen yllätys: suomenruotsiin suhtaudutaan myönteisesti.

– Tosi positiivisesti suhtaudutaan suomenruotsiin, joka on yksi ruotsin murteista.

Ruotsia voi käyttää myös keskeneräisellä kielitaidolla

Larin mukaan ruotsin käyttämistä voisi helpottaa, jos Suomessa olisi sallivampi suhtautuminen puutteelliseen kielitaitoon. Joitain keskusteluja voisi käydä ruotsiksi, vaikka kielitaito ei olisi täydellinen.

– Ihmisillä voisi olla enemmän sellainen asenne, että sellaiset keskustelut, jotka eivät ole niin tärkeitä, on ihan ok käydä puutteellisella kielitaidolla.

Keskustelu itsessään voi olla harjoittelua. Kieltä ei tarvitse osata täydellisesti ennen kuin sitä voi käyttää. Ja juuri siksi Larin neuvo ruotsia osaavalle mutta puhumista aristelevalle on yksinkertainen:

– Kannattaa kokeilla, miten se onnistuu. Oma kielitaito voi näyttää paperilla tai tuntua omasta mielestä heikommalta kuin se todellisuudessa on. Asian saa selville vasta käyttämällä kieltä.

Opas on osa Nuorten Tiedeakatemian hanketta, jonka tavoitteena on vahvistaa suositun Tutkija tavattavissa -palvelun ja muun Nuorten Tiedekatemian tiedekasvatuksen ruotsinkielistä puolta. Hanketta tukee Svenska Kulturfonden.

NUORTEN TIEDEAKATEMIA

Svenska kulturfonden